

Univerza leti prenizko

Univerza se mora kadrovske odpreti – Podiplomski študij bi moral biti drugačen – Prenatrpni učni programi – Ni publikacije o učiteljih in raziskovalcih

Naša družba ni dovolj bogata, niti nima dovolj človeških potencialov, da bi se naši univerzi merili z bogatimi univerzami v svetu. Kljub temu se mi zdi, da si Ljubljanska univerza svojih ciljev ne postavlja dovolj visoko. Vzroke takega stanja vidim v velikopremajni povezanosti posameznih fakultet, pomanjkljivi kadrovski politiki ter slabi organizaciji pedagoškega in raziskovalnega dela.

Univerza se mora kadrovske odpreti. Radi govorimo o tretji univerzi in odpiranju v svet, malo pa storimo, da bi se lahko naši znanstveniki iz tujine vrnili v domovino. Pri tem mislim predvsem na naše podiplomske študente na tujih univerzah, ki se velikokrat odločijo za nadaljevanje znanstvene kariere v tujini, ker so jim vrata doma zaprta. Tudi marsikateri starejši in uveljavljeni znanstvenik bi se bil pripravljen vrniti, če bi lahko enakovredno kandidiral za ustrezno mesto in bi lahko svoje raziskovalne projekte prinesel s seboj. Če z razpisi za prosta predavateljska mesta mislimo resno, bi jih namesto v Uradnem listu morali objavljati v najbolj branih mednarodnih strokovnih časopisih posameznih strok, tako kot to delajo druge univerze po svetu.

Največ znanja pride z univerze v gospodarstvo z ljudmi in ne preko člankov in strokovnih poročil. Študentje, ki diplomirajo in se zaposlijo v industriji, prinesejo s boj največ novega znanja. Le časovni zaostanek je pri tem precejšen, saj diplomanti pridejo po navadi do odločilnega vpliva na to, kako se v podjetjih dela, šele po 10 do 15 letih. To pomeni, da se mora na eni strani v podiplomski študij dati velik podarek temeljnemu znanju, ki prehitro ne zastarijo, na drugi pa poskrbeti za kroženje ljudi med univerzo in industrijo, kakršno je običajno za tehnološko razvite družbe. Taka izmenjava znanja doslej pri nas ni bila omembe vredna, saj delovna zakonodaja preveč zavira mobilnost ljudi. Podiplomski študij mora postati redna oblika študija. Naši diplomanti, ki se še lahko merijo z vrstniki v svetu, začno zaostajati na magistrski in doktorski stopnji. To zaostajanje se najbolj očitno kaže s tem, da so naši novi magistri in doktorji znano v povprečju veliko starejši kot njihovi vrstniki v tujini.

Pedagoški proces trpi zaradi prenatrpanih učnih programov in prehudih pedagoških obremenitev učiteljev in asistentov, da o slabi opremljenosti in prostorski stiski niti ne govorimo. Eden od vzrokov za tako stanje je tudi način financiranja pedagoškega dela, ki se obračunava s količinskimi kazalci (število predmetov, študentov, izpitov). Tako financiranje je eden od vzrokov, da je na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo nastalo preveč različnih usmeritev in

predmetov z drugačnimi naslovi, a podobno vsebino, hkrati pa je povprečna pedagoška obremenitev učiteljev in asistentov tudi narasla, saj si je bilo tako najlažje povečati plačo. Če že privolimo v količinske kazalce in financiranje univerze, je to lahko le število dobro in vsestransko izobraženih diplomantov, ki jih univerza oziroma fakultete izšolajo.

Raziskovalno delo trpi zaradi že omenjene prevelike pedagoške obremenitve učiteljev in asistentov ter vsesplošnega pomanjkanja sredstev. Za podporo bazičnih raziskav je do sedaj pri nas skrbel raziskovalna skupnost. Pri tem je uporabljala preveč tog in planski način razdeljevanja sredstev, tako da so nekateri mlajši znanstveniki hitreje in lažje prišli do raziskovalnih nalog v okviru mednarodnega sodelovanja pri agencijah tujih vlad. Raziskovalci na humanističnih področjih radi očitajo kolegemu tehnikom, da imajo več možnosti za dodatna raziskovalna sredstva, saj lahko sklenejo pogodbo z industrijo. Ti pogodbeni odnosi pa imajo dve plati. Prinesejo sicer dodaten denar, toda večinoma za povsem rutinska in razvojna dela, ki so v razvitem svetu praviloma naloga razvojnih oddelkov v industriji. Ker pa je naša industrija žal na številnih področjih še precej pod svetovno tehnološko ravnijo, ti sto kar trenutno potrebuje in kar raziskovalci z univerze zanjo lahko naredijo, le-ti ne morejo objaviti v mednarodnih strokovnih časopisih. S tem se sklene začarani krog. Število objav v mednarodnih revijah je odsev raziskovalne tekme in dviganja strokovne ravni, od strokovnega nivoja učiteljev sta odvisni kakovost in vsebina predavanj, ta pa so namenjena študentom, ki so najpomembnejši vir novega znanja za naše gospodarstvo.

● **Dolgoročno gledano sta v teh razmerah z opravljanjem rutinskih razvojnih nalog na zgubi tako univerza kot gospodarstvo. Za ilustracijo naj omenim, da razvoj obeh področij na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo z največ mednarodnimi uspehi, to sta biokibernika in umetna inteligenca, nista sad sodelovanja z industrijo. Naše gospodarstvo niti še ni znalo poslovnou uspešno izkoristiti njenih raziskovalnih rezultatov.**

Vse omenjene težave je mogoče smiselno in učinkovito rešiti le na univerzitetni ravni. Ljub-

ljanska univerza je danes le ohlapna skupnost fakultet, akademij in visokih šol. Njena vloga v delovanju fakultet je pretirano rečeno komaj kaj večja od dodatne vrstice v njihovem naslovu, ki pa jo mnogi še radi izpuščajo zaradi vsiljenega in neustreznega imena univerze. Številne funkcije, ki jih zdaj opravlja vsaka fakulteta zase, bi bilo bolj racionalno voditi na ravni univerze.

● **Univerza ne premore niti ene redne publikacije, ki bi zbrala osnovne podatke o vseh njenih učiteljih in raziskovalcih, kot so npr. njihova ožja raziskovalna področja. Taka publikacija, pa čeprav v obliki internega telefonskega imenika, bi koristila ne le pri vzpostavljanju stikov univerze z njeno okolico, ampak tudi med ljudmi na univerzi. Veliko premajhen pomen in le malo možnosti dajemo neformalnemu in rednemu srečevanju učiteljev s cele univerze. Vsak, ki je prebil nekaj časa na tujih univerzah, ve, kako veliko vlogo pripisujejo takemu komuniciranju.**

Marsikatera ideja in rešitev se porodi tako. Prof. Zajc, naš novi dekan na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo, je v ta namen uvedel vsakodnevne se-

stanke ob kavi. Zaradi opisane nepovezanosti med tradicionalno ločenimi disciplinami, zbranimi okoli svojih fakultet, pa imajo največ škode interdisciplinarno področja. Če vzamemo za zgled robotiko, bi v uspešnem raziskovalnem robotskem laboratoriju morali sodelovati strojniki, elektrotehniki in strokovnjaki za računalništvo vseh nivojev, od profesorjev in asistentov do podiplomskih študentov. Namesto tovrstnega sodelovanja med fakultetami pa najdemo nezdravo rivalstvo celo med katedrami posameznih fakultet. Le na ravni univerze lahko oblikujemo nove interdisciplinarne študijske programe, ki naj omogočijo študentom pridobiti si v eno ali dve leti daljšem študiju dvojno diplomu. V svetu iskani in našemu gospodarstvu še posebej potrebni so ljudje z diplomu iz izbranega tehničnega področja in ekonomije oziroma upravljanja.

Brezvladje, ki pesti ljubljansko univerzo te dni, je le še dodaten izraz nerazjasnjenih načel, kakšno vlogo in kako naj jo univerza odigra v prihodnje. Mislim, da potrebujemo tako univerzo, ki bo omogočila učinkovito in smotrno vodenje vseh skupnih zadev, fakultetam pa pustila proste roke tam, kjer je kreativnost in prilagodljivost nujna za boljše rezultate.

Docent dr. FRANC SOLINA,
Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo,
Univerza v Ljubljani